

Husk Holland, kære Thor

Kommentar

Af Stig Ørskov

Der findes næppe en finansminister i danmarkshistorien, der har haft det så nemt som Thor Pedersen (V). Overskuddet på statens finanser og betalingsbalancen er historisk højt, ledigheden pisser ned, og den økonomiske vækst er højere end de fleste andre steder i Europa.

Bortset fra Thor Pedersen er det vel kun netop afdøde Henry Grünbaum, som var socialdemokratisk finansminister i anden halvdel af 1960'erne, der har haft fornøjelsen af en så stærk dansk økonomi.

De bemærkelsesværdige nøgletal har gjort Danmark til et tilløbsstykke. Embedsmænd fra resten af Europa valfarter til København for at høre, hvilket mirakelmiddel der på 25 år har trukket dansk økonomi væk fra afgrundsrand og sikret Danmark en position som europæisk økonomisk kæledægge.

Betagede blikke er ingen garanti

Den omsiggribende interesse er flatterende. Men det er værd at minde sig selv om, at de betagede udenlandske blikke ikke er nogen garanti for, at Danmark har begivet sig ind i en evig højkonjunktur.

Man kunne ellers godt tro det, når man ser Danske Bank og Nordeas nye prognoser. Storbankerne er overbevist om, at opsvinget fortsætter. Begge spår, at ledigheden vil fortsætte sit markante fald, og ingen af dem ser alvorlige krisetegn forude.

Andre økonomer, som ikke er ansat i virksomheder, der skal øge salget af realkreditlån, maner dog til besindighed. Blandt andre den økonomiske overvismand, økonomiprofessor Peter Birch Sørensen fra Københavns Universitet. På et debatmøde, som Politiken afholdt i den forgangne uge, henlede han stiltødt opmærksomheden på erfaringerne fra Holland i slutningen af 1990'erne.

Dengang var det Holland, man misundeligt iagttog fra resten af Europa. Mens resten af Europa døjede med høje ledighedsprocenter, lav vækst og store budgetunderskud, buldrede hollandsk økonomi af sted. Seks år i træk – fra 1995 til 2000 – lå den årlige økonomiske vækst over tre procent, og i samme periode blev arbejdsløsheden mere end halveret.

Set med danske øjne er det interessante i den hollandske historie, at opsvinget primært blev drevet af udviklingen på boligmarkedet, hvor kombinationen af relativt lave renter og faldende arbejdsløshed fik de hollandske huspriser til at stige markant. Og akkurat som tilfældet er i Danmark i dag, blev en stor del af de stigende friværdier omsat til privatforbrug.

Samtidig lod den hollandske regering sig rive med af de gode tider og delte skattelettelse med rund hånd. Længe gik det godt. Forbruget satte turbo på væksten og fik ledigheden til at falde. Men i 2001 og 2002 gik det galt. Den høje vækst og den faldende arbejdsløshed resulterede i et overophedet arbejdsmarked og store lønstigninger. Det gik hårdt ud over den hollandske konkurrenceevne, og da først it-aktiebollen sprang i 2000 og satte gang i en international lavkonjunktur, blev hollandsk økonomi hård ramt.

Med ét forsvandt væksten, og ledigheden begyndte at stige – det har den faktisk gjort siden. Arbejdsløsheden er i dag oppe på 6,2 procent. Mere end dobbelt så meget som i 2000.

Holland halter stadig

Og hollandsk økonomi halter stadig af sted. Skal man tro den økonomiske samarbejdsorganisation OECD, vil 2006 være første år siden 2001, hvor den hollandske arbejdsløshed falder.

Ifølge OECD's seneste rapport om hollandsk økonomi viser historien om Holland, hvor galt det går, når først økonomien bliver så ophedet, at den koger over i form af store lønstigninger og svækket konkurrenceevne. Når krisen har bidt sig fast, tager det lang tid at slippe af med den igen.

Forklaringen på det fænomen skal findes på boligmarkedet. Prisstigningerne på de hollandske boliger stoppede, så snart den økonomiske nedtur begyndte. Dermed forsvandt den vigtigste drivkraft bag det hollandske opsving, idet husholdningerne finansierede forbrugsfesten ved at tage flere og større lån.

Tilmed er mange hollandske boligjeger så stærkt forgældede i dag, at de ikke kan gøre meget andet end at afdrage på gælden – ikke mindst dem, der købte deres første bolig i slutningen af 1990'erne.

Erfaringen fra Holland viser, at opsving, der er baseret på en stigning i boligpriserne, varer i lang tid. Den viser også, at den efterfølgende nedtur tager lige så lang tid.

Det viser også, at de økonomiske grundregler stadig fungerer helt efter bogen. Når der er opsving i økonomien, får det først ledigheden til at falde. Det får så i anden omgang lønningerne til at stige, hvorefter konkurrenceevnen

bliver svækket. Og i sidste ende bliver opsvinget så afløst af en nedtur.

Økonomier bevæger sig i bølger. Det har de gjort i mange år, og det vil de blive ved med. Også den danske.

Selv om de danske nøgletal er perfekte, og selv om lønstigningerne fortsat er moderate, kan man være sikker på, at økonomien vender på et tidspunkt. Og uanset at globaliseringen lægger pres på lønudviklingen, er det usandsynligt, at de danske lønninger ikke skulle begynde at stige hurtigt, hvis arbejdsløsheden når ned på de niveauer, som Danske Bank og Nordea spår.

Når først opsvinget går i stå, vil også boligmarkedet gøre det – i bedste fald. Med de nuværende, opskruede priser i landets største byer kan det meget vel ende med prisfald. Sker det, vil det have dramatiske konsekvenser for dansk økonomi.

Set i det lys kan det undre, at Thor Pedersen ikke er mere optaget af de potentielle problemer, der ligger forude. Ved at tage gassen lidt af det buldrende opsving ville det være længere og sikre en mere holdbar økonomi. Hvis regeringen derimod vælger at gasse op ved at give skattelettelse, kan det hurtigt ende med, at Danmark bliver smittet af den hollandske syge.

stig.orskov@pol.dk

SKATTEFRIHED. Venstres skatteminister, Kristian Jensen, er en varm fortaler for skattefrie frynsegoder. Og der kommer flere og flere af dem. Men hvordan har han det med, at hans ministerium samtidig kører en kraftig kampagne for at lægge sort arbejde for had. Og med at hans partifælle finansministeren ikke vil have frynsegoderne inden for statens døre. – Foto: Finn Frandsen

Skattefryns gør samfundet rigere

Skatteminister Kristian Jensen (V): »Der skal betales skat af alt – medmindre politikerne bestemmer noget andet.«

Interview

Af Stig Andersen

indtægt er skattepligtig?

»Det er det også.«

»Det er det jo så ikke alligevel?«

»Altså, det har du ret i. Men al indtægt er skattepligtig. Medmindre altså, at Folketinget aktivt har besluttet, at den ikke skal være det.«

»Vi, politikerne, vælger steder, som vi politisk gerne vil fremme. Den tidligere regering ønskede, at man skulle gøre uddannelse skattefrit. Vi har f.eks. gjort sundhedsforsikringer skattefrie, fordi vi gerne ser, at virksomhederne som en del af medarbejdernes løn tager et socialt ansvar over for deres medarbejdere.«

Fifleri og skattefrihed
Men når politikerne tager initiativ til skattetænkningen og skattefriheden – hvor går grænsen? Lige pludselig kan det jo minde om skattefifleri?
»Jeg mener ikke, skattefrie frynsegoder er skattefifleri. Det er områder, som politikerne helt bevidst har udvalgt, fordi det er områder, vi ønsker at fremme.«

Men hvor går grænsen mellem skattetænkning, skattefifleri og skattefifleri?
»Jeg mener ikke, skattefrie frynsegoder er skattefifleri. Det er områder, som politikerne helt bevidst har udvalgt, fordi det er områder, vi ønsker at fremme.«

Men hvor går grænsen mellem skattetænkning, skattefifleri og skattefifleri?
»Jeg mener ikke, skattefrie frynsegoder er skattefifleri. Det er områder, som politikerne helt bevidst har udvalgt, fordi det er områder, vi ønsker at fremme.«

Men hvor går grænsen mellem skattetænkning, skattefifleri og skattefifleri?
»Jeg mener ikke, skattefrie frynsegoder er skattefifleri. Det er områder, som politikerne helt bevidst har udvalgt, fordi det er områder, vi ønsker at fremme.«

Men hvor går grænsen mellem skattetænkning, skattefifleri og skattefifleri?
»Jeg mener ikke, skattefrie frynsegoder er skattefifleri. Det er områder, som politikerne helt bevidst har udvalgt, fordi det er områder, vi ønsker at fremme.«

Men hvor går grænsen mellem skattetænkning, skattefifleri og skattefifleri?
»Jeg mener ikke, skattefrie frynsegoder er skattefifleri. Det er områder, som politikerne helt bevidst har udvalgt, fordi det er områder, vi ønsker at fremme.«

hed og skattefifleri?

»Jeg har svært ved at definere skattefifleri.«
Hvordan skal skatteborgerne finde grænsen, når skatteministeren ikke kan?

»Borgerne skal bare se efter, hvad vi politisk helt bevidst og med åbne øjne har gjort skattefrit.«

Men det udvikler sig jo hele tiden – der kommer flere og flere nye, skattefrie frynsegoder?

»Ja, det er korrekt.«

Ministersucces

I en kronik her i Politiken for et par måneder siden kaldte du en kraftig stigning i antallet af skattefrie sundhedsordninger for en succes. Er succeskriteriet for skatteministeren: Så meget skattefrit som muligt?

»Nej, men vi har i regeringen sagt, at vi gerne vil fremme sundhedsforsikringer, og så bliver jeg glad, når virksomhederne og medarbejderne tager det til sig.«

Men hvad med alle dem, der ikke har nogen til at betale den sundhedsforsikring for sig og derfor ikke kan få det skattefrie frynsegode?

»Jamen de skal selvfølgelig have et godt og solidt sundhedsvæsen til støtte sig til. Og de manglende indtægter fra skattefrie sundhedsforsikringer er ikke gået ud

over det offentlige sundhedsvæsen.«

Men når der – som du siger – står et godt og solidt sundhedsvæsen til rådighed. Hvorfor er der så brug for sådan et frynsegode?

»Fordi vi må erkende, at der er ventetid i sundhedssystemet, og at der derfor kan være nogle, der gerne vil hurtigere tilbage i arbejde. Der skubbes jo ikke nogen bagud i køen i det offentlige sundhedssystem, tværtimod betyder sundhedsforsikringerne, at der er nogen, der rykker frem – nemlig når en kan gå ud af køen, fordi vedkommende har en sundhedsforsikring.«

Det lyder, som om du bruger skattesystemet til at privatisere sundhedssystemet?

»Nej, jeg ser det ikke som en privatisering.«

Jeg ser det som en større grad af socialt ansvar i virksomhederne.«

Fryns for folket

Når du som skatteminister udbygger de skattefrie frynsegoder, hvilke holdninger tror du så det skaber?

»Jeg tror, det skaber den holdning, at hvor frynsegoder tidligere var noget, der var forbeholdt de rige og direktørerne, så er det nu noget, en lang række danskere kan få glæde af.«

Der vil trods alt være nogen, som aldrig får del i frynsegoderne?

»Jo, men der sker hvert år løft i de sats, der gælder for dem, der står uden for arbejdsmarkedet. Når velstanden i samfundet stiger, så stiger beløbet til overførselsindkomster også.«

Men hvad skal 'taberne' gøre?

»Jeg er ikke enig i, at der er tabere. Samfundet bliver rigere ved bl.a. de skattefrie sundhedsordninger.«

Andre må betale

I kampagnen mod sort arbejde siger I bl.a. i jeres materiale, at »Hvis man snyder i skat er der andre der skal betale den fælles husholdning. Det går ud over job, velfærd og fri konkurrence«. Hvem skal så betale det, som politikerne har

bestemt, der ikke skal betales skat af?

»Jamen, det er korrekt, at det skal samfundet som helhed, altså resten af skatteyderne. De skal betale ekstra, fordi der er ting, vi politisk ønsker at fremme. Det har vi som politikere valgt er rimeligt.«

Loven gælder alle

Din partifælle, finansminister Thor Pedersen har erklæret, at han ikke vil være med til, at staten skattespekulerer mod sig selv, og at offentligt ansatte derfor ikke kan udnytte frynsegodeordningerne på samme måde som privatansatte?

»Loven og reglerne gælder for alle. Men for statens ansatte er det finansministeren, der forhandler som arbejdsgiver, og det skal jeg ikke blande mig i.«

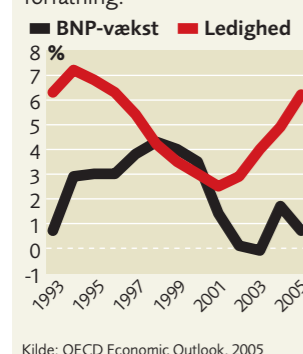
Men finansministeren har jo sagt: Ikke tale om, det vil vi ikke have inden for vores dør?

»Thor Pedersen og jeg er enige om, hvordan lovgivningen skal være. Og jeg blander mig ikke i finansministerens overenskomstforhandlinger. Man kan heller ikke sige, at alle privatansatte kan få disse skattefriheder. Det er op til den enkelte arbejdsgiver.«

erhverv@pol.dk

Falmet idol

Holland havde i slutningen af 1990'erne status som Europas økonomiske idol. Siden 2001 har hollandsk økonomi været i miserabel forfatning.

Kilde: OECD Economic Outlook, 2005

Stort potentiale i at indføre seniorarbejdspladser

Kun omkring halvdelen af de danske arbejdspladser gør en særlig indsats for at fastholde og forberede medarbejdere over 50 år til også at gå på arbejde, efter at de er fyldt

60 år. Dermed ligger der et stort udnyttet potentiale for seniorpolitik ude på virksomhederne. Kun hver femte virksomhed har en egentlig nedskrevet seniorpolitik.

Det viser undersøgelsen, som Socialforskningsinstituttet (SFI) netop har gen-

nemført på et repræsentativt udsnit af offentlige og private arbejdssteder med mindst 10 ansatte.

»Når vi spørger dem, der gør en indsats, er det kun hver fjerde af dem, der gør en betydelig indsats«, siger forsker Mona Larsen, der har

været med til at lave en af undersøgelseerne for SFI. Blandt andet trækker de ældre medarbejdere sig tilbage, fordi de har mulighed for at gå på efterløn, og fordi de opfatter det som en retfærdighed at have en seniortilværelse, hvor de ikke skal arbejde.

Fastholdelse af generationen over 50 år på arbejdsmarkedet er i fokus, fordi ældre kommer til at udgøre en større og større andel af Danmarks samlede befolkning. Gøres der ikke en aktiv indsats for at få folk til at blive længere på arbejdsmar-

kedet, er der en risiko for at de offentlige udgifter til forsørgelse overstiger de offentlige indtægter. Det er også baggrunden for undersøgelsen, der blandt andet skal bruges som input til en holdningskampagne under Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Aktuelle debatbøger om islam

Nu i 5. oplag

Jeg anklager

Af Ayaan Hirsi Ali
Forfatterens mest opsigtsvækkende tekster og filmmanuskriptet til "Submission Part 1" om vold og undertrykkelse af muslimske kvinder.

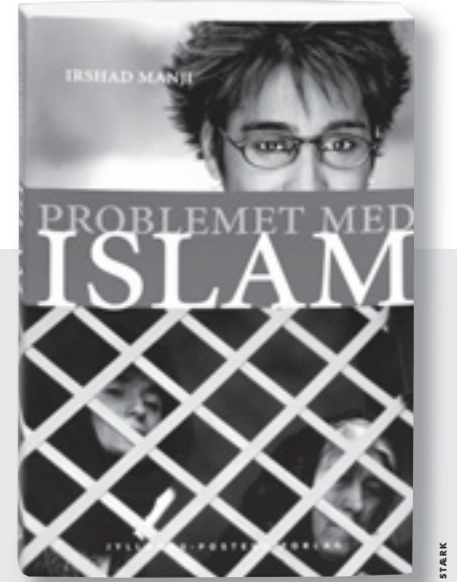
184 sider, kr. 199,-

Problemet med islam

Af Irshad Manji
"En rasende veloplagt debatbog. Underholdende og fuld af gode argumenter."

Kristeligt Dagblad

224 sider, kr. 199,-

... køb dem hos din boghandler

jyllandspostensforlag.dk

FORLAG